

Examenul de bacalaureat național 2014
Proba E. b)
Limba și literatura maghiară maternă
Simulare pentru elevii clasei a XII-a
Filiera teoretică – Profilul umanist
Filiera vocațională – Profilul pedagogic

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

- Se punctează oricare modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total acordat pentru lucrare.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. a versbeszéd és vershelyzet sajátosságai

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: a versbeszéd megszólításra (apostrofé) épül, s ez a szövegen belül beszédpartat hoz létre. A megszólított a megszemélyesített ősz, azaz a „szeptember szép szultánja”. A megszemélyesítés az egész versen végigvonul, tehát a kifejezés allegorikussá válik. Ugyanakkor az ősz az elmúlás jelképe. A második részben a leírás vallomásba vált át. A lírai én mintegy részévé válik az elmúlásra váró természetnek, a maga számára is kéri annak sorsát. A vershelyzet metaforikus, a leírásban a látvány és a látomás egybeesik.

b. a költemény stílusának sajátosságai

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: a vers ötvözi a szimbolizmus, a szecesszió és az impresszionizmus sajátosságait. (A vizsgázónak elegendő egy stílusirányzat sajátosságait kiemelni.) Mindhárom irányzatra jellemző a dekadens életérzés, a halál- és a szépségkultusz, a nagyfokú zeneiség. A költeményben a tájszépség gyönyörködtető élményébe különös borzongást olt a halálra ráérző bánat, ugyanakkor az őszi ragyogás megszépíti, vonzóvá lágyítja a halálhangulatot.

Szimbolista sajátosságok: az érzelmi ambivalencia, a szimbolikus kifejezőmód.

Szecessziós vonások: a stílus díszítettsége, az indázó mondat szerkezet.

Impresszionista vonások: az érzékelt valósághoz kapcsolódó impressziók leírása, az érzéketlen képek halmozása, a színhatások gazdagsága, mint például az őszi verőfény létrehozta árnyalatok, illetve a sejtelmes-titokzatos hangulat. Nem a vers részletszépségei az élményadók, nem maga a táj, hanem mindezek valami egyetemesre utalnak, ami mindent áthat, az elmúlás törvényére. A lírai én egyidőben éli át a szépség és az elmúlás egymásnak ellentmondó élményeit, s egymásba olvasztja őket. A költői képeknek erőteljes hangulatteremtő ereje van pl. „hervatag ormok”, „hervadás padisáhja”.

c. az őszhöz kapcsolódó költői képek értelmezése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Lehetséges válasz: A vers jelzői és metaforái az egzotikum és a keleties ezeregyéjszakai ragyogást sugározzák az önmagában „kopott” tájra. A jelzőkben és metaforákban szóhoz jutó képzelet elfedi a valóságos látványt. A konkrét tér- és időre mindössze négy főnév utal (szeptember, ősz, táj, tuja), ezek közül is csak az utolsónak van konkrét látványértéke. A kiemelt négy főnevet pedig a jelzőátvetések valósággal beleszővik a metaforába; a táj jelzője, a „hódoló” a

dervisektől származik, akárcsak a tuja előtti négyszeres jelzőbokr. Ugyanígy a második szakaszban az ormok elé rabnők jelzői kerülnek (szép, hervatag), a sárga selyem, a gyűrűfényes kéz pedig kiteljesíti a hirtelen pompássá, ékessé váló táj látomását. Sejtelmes-titokzatos hangulatot ad az ősznek a költemény egészén következetesen végigvezetett megszemélyesítése. A jelzők ellentétes hangulati értéke sejteti a kettős élményből fakadó érzelmi feszültséget: a „pompás” és „buja” pozitív tartalmú jelzőkkel ellentétet alkot a negatív hangulatú, az elmúlás könnyörtelenségére utaló „zsarnok” főnév; a hódoló fogadtatásba a „bús” jelző lop elégikus árnyalatot; a „szép” és a „hervatag” jelzők is feleselnek egymással. A második részben is ellentétekké fűzött szószerkezetek fejezik ki borzongás és gyönyörködés kettős hangulatát: az áldva öltő ősz, a keggel térdre törő kéz, a dús ajándék, amely egyben átkos, s a bú, mely egyben ajándék.

d. a szonettforma szerepe a jelentésképzésben

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérelt a válaszadásra *1 pont*.

Lehetséges válasz: A szonettforma a legkötöttebb formák egyike, a legintenzívebb, ambivalens lírai tartalmak kifejezésére alkalmas. A 14 sorból álló költemény két quartinája (négy soros szakasz) az eufémizált szeptember szép szultánját mutatja be, a két tercina (három soros szakasz) a megszólított és a megszólító közötti viszonyról szól, általánosítva, egyetemesen pedig az embernek az elmúlással való szembenézéséről.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat

5 pont

Helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *3 pont*, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *1 pont*.

Helyesírás, nyelvhelyesség

5 pont

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Bármely, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

a. A stílusréteg sajátosságai

4 pont

Lehetséges válasz: A szövegben a **publicisztikai stílusréteg** sajátosságai figyelhetők meg: időszerű és közérdekű a téma (a túlnépesedés), klisészerű nyelvi formák (pl. látja meg a napvilágot), neologizmusok (pl. prognózis), világos, egyszerű mondatok, cél a tájékoztatás és az állásfoglalásra készítés.

b. 1-1 példa három helyesírási alapelvre

6 pont

Lehetséges válasz: *első* – kiejtés szerinti írásmód, *látja* – szóelemző írásmód, *bolygónkon* – hagyományos írásmód;

c. A Föld túlnépesedésének következményei

5 pont

Lehetséges válasz: *az emberi lélettér elpusztítása, az, hogy az emberi rablógazdálkodás felborítja a kölcsönhatásban álló életközösségek egyensúlyát, a termőtalajok eróziója nyomán terjedő sivatagosodás, a tengerek halállományának túlhalászása, az erdők kiirtását követő karsztosodás;*

d. Szövegalkotás

Az érvelő szövegtípus követelményeinek betartása (logikai összefüggések, ok-okozati rend, meggyőző érvek)

5 pont

A témához való igazodás

5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvhelyesség, helyesírás

5 pont

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

a. a drămai költemény műfaji sajátosságai

5 pont

Érvényes, a kor és a választott irodalmi alkotás ismeretén alapuló, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Lehetséges válasz: a romantika korában divatozó műfajötvözet (elsősorban olvasásra és nem színpadi előadásra szánt műalkotás, és ötvözi a dráma, illetve a gondolatlíra sajátosságait), átalakulnak benne a hagyományos dráma összetevői (konfliktus, cselekmény, szereplő, beszédmód). A konfliktus nem a cselekmény vagy a beszéd szintjén, hanem az eszmék szintjén ragadható meg. A külső cselekmény alárendelődik a gondolatiságnak, a jelenetek lazán kapcsolódnak egymáshoz. A cselekmény tere és ideje szimbolikus értelmű, alapja mítosz vagy bibliai történet. A drámai beszéd elsősorban nem a cselekmény alakítója, hanem a gondolatokat, a világhoz való viszonyt közvetíti, nagyobb szerepet kap benne a monológ. A szereplők nem hűs-vér alakok, hanem szimbolikus értelműek van.

b. a műben megjelenített eszmék és a szerkezet összefüggései

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Lehetséges válasz: pl. a tér- és időszerkezet szimbolikussága, keretes/szimmetrikus elrendezése, illetve ellentéteket szembesítő rendje kiemeli a megjelenített eszmét (pl. a szabadság, az egyenlőség, a testvériség, a tudás, a küzdés, a tökéletesség eszméje) és az eszmét képviselő ember helyét és helyzetét.

c. az eszméket megjelenítő szereplők

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Lehetséges válasz: A szereplők szimbolikus/allegorikus figurák, egy-egy magatartás/eszme képviselői pl. a magasztos célokért küzdő ember, a vagyonéhség/a diktatórikus hatalom megtestesítője, az eszmények nélküli világ/a cinikus tagadás képviselője;

d. a műben felvetett kérdések és válaszok

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

Lehetséges válasz: pl. mi az élet értelme, formálható-e a világ, van-e fejlődés az emberiség történelmében, milyen viszony van eszme és gyakorlat, tudás és boldogság között, mi tartozik az ember illetékességi körébe és mi nem;

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, tartalmi és formai jegyek betartása *5 pont*, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, két-három jellemző tárgyalása *3 pont*, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *3 pont*, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, kísérlet értekező szöveg alkotására *1 pont*.

Helyesírás, nyelvhelyesség

5 pont